

tradice, která je starobylá a úctyhodná. Citace starší rabínské autority některým z následovníků, žáků, je přihlášením se k této tradici, a případný výklad citovaného není jejím překonáním, ale „novelizací“, ve smyslu explicitního formulování toho, co už v původní verzi bylo implicitně obsaženo.

Rabínská tradice však není formulována jen slovy; navíc slova zde nejsou vyjádřením nějakých abstraktních pojmů či idejí, jak je tomu v tradici řecké, ale mají konkrétní vazbu na záležitosti reálného života.¹³ Učitel, rabín, není tedy jen mechanickým tradentem a vykladačem nařízení a příkázání Tóry, která je třeba poté aplikovat v praktickém životě, ale je konkrétním ztělesněním této tradice. Autenticky předávat učení Tóry znamená pro rabína zajišťovat je celým svým bytím. Učitel, který žije to, co učí, garantuje závaznost učení i pro své žáky. Citovat svého učitele znamená také imitovat jeho způsob života. To není primárně, nebo spíše izolovaně chápaný, morální apel. Je to výraz esenciální sakrality tradovaného, jehož nelze dosáhnout v nějakých transcendentních výšinách, ale uprostřed aktivního života mezi lidmi a s lidmi na zemi. „Není na nebi“, praví rabi Jehošua ve slavné talmudické pasáži o rabínském sporu a Boží intervenci,¹⁴ podle výkladu rabiho Jirmeji tím míní Tóru. Ta má tak sice božský počátek, původ, ale její další osud už je jen v rukou lidí. Jen na nich, na jejich věrnosti tradici, záleží, jestli bude toto dědictví zachováno v autentické podobě a bude pro lidi požehnáním, nebo se jeho pokřivený obraz stane pro lidstvo pohromou.

Zusammenfassung

Der rabbinischen (pharisäischen) Tradition zufolge existieren zwei Arten der Überlieferung der göttlichen Erscheinung: die schriftliche und die mündliche Thora. Die pharisäische Interpretation des biblischen Textes war im Unterschied zur Interpretation der Sadduzäer, den Haupttrivalen der Pharisäer, beweglicher, doch haben die Rabbiner, um die Authentizität ihrer kritischen Sachanalyse sicherzustellen,

¹³ Studentům biblické hebrejštiny se notoricky zdůrazňuje, že slovo **דבר**, *davar*, neznamená jen „slovo“, ale též „záležitost“, „událost“, „čin“, „skutek“ apod.

¹⁴ *Talnud Bavli (Bava mecia)*, 59 a b.

dem Begriff der mündlichen Thora den Weg gebahnt: der selbständigen Tradition, die ihren Ursprung ebenfalls von Moses auf dem Berg Sinai ableitet, sich aber vom schriftlichen Wortlaut des Gesetzes grundlegend unterscheidet. Eine Vermischung beider Traditionen war nicht erlaubt, wenn auch in den rabbinischen Schulen die Texte beider Traditionen auswendig gelernt wurden. Ihr öffentlicher Vortrag entsprach dem jeweiligen Textzusammenhang: die schriftlichen Texte mußten vorgelesen, die mündlichen „Texte“ auswendig vorgetragen werden. Um die Überlieferung der traditionellen Lehren sicherzustellen, hielten die Rabbiner ihre Studenten dazu an, diese gemeinsam mit den Namen von deren angeblichen „Autoren“ auswendig zu lernen. Die meisten Sprüche waren jedoch nicht ursprünglich sondern entstammten von früheren Autoritäten, so daß sich charakteristische Aussagen entwickelten wie: „Rabbi sagte im Namen des Rabbi...“, die sich immer weiter verketteten: „Rabbi X sagte: Rabbi Y sagte, daß Rabbi Z sagte...“ Das Zitieren war jedoch nur das erste Stadium des pädagogischen und exegetischen Prozesses, da zwischen der genauen Zitierung der angesehenen Autoren und ihrer Neuinterpretation stets eine Spannung besteht. Die naheliegende Lösung der Rabbiner bestand darin, daß man jede neue, aber richtige Deutung als die wörtliche Explikation dessen betrachtete, was bereits implizit im vorherigen Ausspruch enthalten war. Auf diese Weise eröffneten die Rabbiner den Weg zu einem exegetischen Bildungsprozeß und sicherten gleichzeitig die Gültigkeit und Verbindlichkeit dieses Prozesses.

Summary

According to the rabbinical (Pharisaic) tradition, there are two main vehicles of divine revelation: the written and the oral Torahs. In contrast to that of their chief rivals, Saducees, the Pharisaic interpretation of the Biblical texts was far more flexible, but to secure the authenticity of the exegesis the rabbis invented the notion of the oral Torah – a separate tradition that also goes back to Moses on Mt. Sinai, and is definitely different from the written law. Mixing these two traditions was not allowed. Although „texts“ of both traditions were memorized in rabbinical schools, their public performance matched the respective context: written texts had to be read only and oral „texts“ had to be presented orally only. To pass on the traditional teachings, the rabbis had their students learn by heart sayings toge-